

REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

GOVERNMENT GAZETTE

STAATSKOERANT

VAN DIE REPUBLIEK VAN SUID-AFRIKA

Registered at the Post Office as a Newspaper

As 'n Nuusblad by die Poskantoor Geregistreer

VOL. 364

CAPE TOWN, 4 OCTOBER 1995

No. 16726

KAAPSTAD, 4 OKTOBER 1995

OFFICE OF THE PRESIDENT

No. 1522.

4 October 1995

It is hereby notified that the President has assented to the following Act which is hereby published for general information:—

No. 59 of 1995: Pan South African Language Board Act, 1995.

KANTOOR VAN DIE PRESIDENT

No. 1522.

4 Oktober 1995

Hierby word bekend gemaak dat die President sy goedkeuring geheg het aan die onderstaande Wet wat hierby ter algemene inligting gepubliseer word:—

No. 59 van 1995: Wet op die Pan-Suid-Afrikaanse Taalraad, 1995.

ACT

To provide for the recognition, implementation and furtherance of multilingualism in the Republic of South Africa; and the development of previously marginalised languages; to establish a Pan South African Language Board; and to provide for matters connected therewith.

PREAMBLE

SINCE the Constitution of the Republic of South Africa, 1993 (Act No. 200 of 1993), provides for the recognition of the principle of multilingualism;

AND SINCE provision is to be made for measures designed to achieve respect, adequate protection and furtherance of the official South African languages and for the advancement of those official languages which in the past did not enjoy full recognition, in order to promote the full and equal enjoyment of the official South African languages and respect for the other South African languages used for communication and religious purposes:

*(Afrikaans text signed by the President.)
(Assented to 28 September 1995.)*

NOW THEREFORE BE IT ENACTED by the Parliament of the Republic of South Africa, as follows:—

Definitions

1. In this Act, unless the context otherwise indicates—

- (i) “acknowledged, practising language worker” means a person with extensive experience and training in interpreting or translation or terminology or lexicography or literacy teaching or language teaching; 5
- (ii) “Board” means the Pan South African Language Board established by section 2; (vii) 10
- (iii) “chief executive officer” means the chief executive officer of the Board appointed in terms of section 10(1); (v)
- (iv) “Constitution” means the Constitution of the Republic of South Africa, 1993 (Act No. 200 of 1993); (iii)
- (v) “existing” means also existing prior to the commencement of the Constitution or this Act, or at any other stage; (i) 15
- (vi) “language planner” means a person with training in the management of language policy matters at status and corpus planning level and extensive experience as language planner, and includes a language sociologist; (ix)
- (vii) “language sociologist” means a person trained in the linguistic and social, political and educational aspects of the relationship between language and society; (x) 20

WET

Om voorsiening te maak vir die erkenning, implementering en bevordering van veeltaligheid in die Republiek van Suid-Afrika; en die uitbouing van voorheen gemarginaliseerde tale; om 'n Pan-Suid-Afrikaanse Taalraad in te stel; en om voorsiening te maak vir aangeleenthede wat daarmee in verband staan.

AANHEF

NADEMAAL die Grondwet van die Republiek van Suid-Afrika, 1993 (Wet No. 200 van 1993), voorsiening maak vir die erkenning van die beginsel van veeltaligheid;

EN NADEMAAL daar voorsiening gemaak moet word vir maatreëls wat daarop gemik is om respek, toereikende beskerming en bevordering van die amptelike Suid-Afrikaanse tale te verkry, en vir die bevordering van die amptelike tale wat in die verlede nie volle erkenning geniet het nie, ten einde volle en gelyke benutting van die amptelike Suid-Afrikaanse tale en respek vir die ander Suid-Afrikaanse tale wat vir kommunikasie en godsdiensdoeleindes gebruik word, te bevorder:

*(Afrikaanse teks deur die President geteken.)
(Goedgekeur op 28 September 1995.)*

WORD DERHALWE bepaal deur die Parlement van die Republiek van Suid-Afrika, soos volg:—

Woordomskrywing

1. In hierdie Wet, tensy uit die samehang anders blyk, beteken—

- 5 (i) “bestaande” ook bestaande voor die inwerkingtreding van die Grondwet of hierdie Wet of in enige ander stadium; (v)
- (ii) “erkende, praktiserende taalwerker” ’n persoon met uitgebreide ondervinding en opleiding in tolkwerk of vertaling of terminologie of leksikografie of geletterdheids- of taalonderrig; (i)
- 10 (iii) “Grondwet” die Grondwet van die Republiek van Suid-Afrika, 1993 (Wet No. 200 van 1993); (iv)
- (iv) “hierdie Wet” ook die reëls gemaak en kennisgewings uitgereik kragtens artikels 7(9), 8(8) en (11) en 9(3)(d); (xi)
- (v) “hoof- uitvoerende beampte” die hoof- uitvoerende beampte van die Raad aangestel ingevolge artikel 10(1); (iii)
- 15 (vi) “*Provinsiale Koerant*”, met betrekking tot ’n provinsie, die offisiële koerant van die betrokke provinsie; (x)
- (vii) “Raad” die Pan-Suid-Afrikaanse Taalraad ingestel by artikel 2; (ii)

- (viii) "organ of state" means an organ of state as defined in section 233(1) of the Constitution; (viii)
- (ix) "prescribed" means prescribed by or under this Act; (xi)
- (x) "*Provincial Gazette*", in relation to a province, means the official gazette of the province; (vi)
- (xi) "this Act" includes the rules made and notices issued under sections 7(9), 8(8) and (11) and 9(3)(d). (iv)

Establishment of Board

2. (1) There is hereby established a board to be known as the Pan South African Language Board. 10

(2) The Board shall be a juristic person and shall be represented by the chairperson or deputy chairperson or any of its members designated by the Board in general or for a specific purpose.

Objects of Board

3. The Board shall have the following objects: 15

- (a) To promote respect for and ensure the implementation of the following principles referred to in section 3(9) of the Constitution:
 - (i) The creation of conditions for the development and for the promotion of the equal use and enjoyment of all the official South African languages;
 - (ii) the extension of those rights relating to language and the status of languages which at the commencement of the Constitution were restricted to certain regions; 20
 - (iii) the prevention of the use of any language for the purposes of exploitation, domination or division;
 - (iv) the promotion of multilingualism and the provision of translation facilities; 25
 - (v) the fostering of respect for languages spoken in the Republic other than the official languages, and the encouragement of their use in appropriate circumstances; and
 - (vi) the non-diminution of rights relating to language and the status of languages existing at the commencement of the Constitution; 30
- (b) to further the development of the official South African languages;
- (c) to promote respect for and the development of other languages used by communities in South Africa, and languages used for religious purposes;
- (d) to promote knowledge of and respect for the other provisions of and the constitutional principles contained in the Constitution dealing directly or indirectly with language matters; 35
- (e) to promote respect for multilingualism in general; and
- (f) to promote the utilisation of South Africa's language resources.

Independence and impartiality of Board

4. (1) The Board, individual members of the Board and officials of the Board shall serve impartially and independently and exercise, carry out and perform their powers, duties and functions in good faith and without fear, favour, bias or prejudice, subject only to the Constitution and this Act and accountable to Parliament.

(2) No organ of state and no member or employee of an organ of state or any other person shall interfere with the Board, any member thereof or a person appointed under section 10 in the exercise, carrying out or performance of its, his or her powers, duties and functions. 45

(3) All organs of state shall afford the Board such assistance as may reasonably be required for the protection of the Board's independence, impartiality, dignity and effectiveness in the exercise, carrying out and performance of the Board's powers, duties and functions. 50

- (viii) "staatsorgaan" 'n staatsorgaan soos omskryf in artikel 233(1) van die Grondwet; (viii)
- (ix) "taalbeplanner" 'n persoon met opleiding in die bestuur van taalbeleidsaangeleenthede op status- en korpusbeplanningsvlak en uitgebreide ondervinding as taalbeplanner, en ook 'n taalsosioloog; (vi)
- (x) "taalsosioloog" 'n persoon met opleiding in die taalkundige en sosiale, politieke en opvoedkundige aspekte van die verband tussen taal en samelewing; (vii)
- (xi) "voorgeskrewe" voorgeskryf by of kragtens hierdie Wet. (ix)

10 Instelling van Raad

- 2. (1) Daar word hierby 'n raad ingestel wat die Pan-Suid-Afrikaanse Taalraad heet.
- (2) Die Raad is 'n regspersoon en word verteenwoordig deur die voorsitter of ondervoorsitter of enige van sy lede wat deur die Raad in die algemeen of vir 'n bepaalde doel aangewys word.

15 Oogmerke van Raad

- 3. Die oogmerke van die Raad is die volgende:
 - (a) Om respek te bevorder vir, en die implementering te verseker van, die volgende beginsels bedoel in artikel 3(9) van die Grondwet:
 - (i) Die skepping van toestande vir die ontwikkeling en vir die bevordering van die gelyke gebruik en benutting van al die amptelike Suid-Afrikaanse tale;
 - (ii) die uitbreiding van daardie regte met betrekking tot taal en die status van tale wat by die inwerkingtreding van die Grondwet tot sekere streke beperk was;
 - (iii) die voorkoming van die gebruik van enige taal vir die doeleindes van uitbuiting, oorheersing of verdeling;
 - (iv) die bevordering van veeltaligheid en die voorsiening van vertalingsfasiliteite;
 - (v) die kweek van respek vir ander tale, benewens die amptelike tale, wat in die Republiek gepraat word, en die aanmoediging van die gebruik daarvan in gepaste omstandighede; en
 - (vi) die nie-vermindering van regte met betrekking tot taal en die status van tale wat by die inwerkingtreding van die Grondwet bestaan het;
 - (b) om die uitbouing van die amptelike Suid-Afrikaanse tale na te streef;
 - (c) om respek vir en die ontwikkeling van ander tale wat deur gemeenskappe in Suid-Afrika gebruik word, asook tale wat vir godsdienstdoeleindes gebruik word, te bevorder;
 - (d) om kennis van en respek vir die ander bepalings van en die grondwetlike beginsels vervat in die Grondwet, wat regstreeks of onregstreeks betrekking het op taalaangeleenthede, te bevorder;
 - (e) om respek vir veeltaligheid in die algemeen te bevorder; en
 - (f) om die benutting van Suid-Afrika se taalhulpbronne te bevorder.

Onafhanklikheid en onpartydigheid van Raad

- 4. (1) Die Raad, individuele lede van die Raad en beamptes van die Raad moet op onpartydige en onafhanklike wyse dien en hulle bevoegdhede, pligte en werksaamhede te goeder trou en sonder vrees, begunstiging, partydigheid of vooroordeel uitoefen, uitvoer en verrig, onderworpe slegs aan die Grondwet en hierdie Wet en aanspreeklik teenoor die Parlement.
- (2) Geen staatsorgaan en geen lid of werknemer van 'n staatsorgaan en geen ander persoon mag die Raad, enige lid daarvan of 'n persoon kragtens artikel 10 aangestel, in die uitoefening, uitvoering of verrigting van sy of haar bevoegdhede, pligte en werksaamhede hinder nie.
- (3) Alle staatsorgane moet aan die Raad sodanige bystand verleen as wat redelik-erwys nodig is vir die beskerming van die Raad se onafhanklikheid, onpartydigheid, waardigheid en doeltreffendheid in die uitoefening, uitvoering en verrigting van die Raad se bevoegdhede, pligte en werksaamhede.

(4) No member of the Board or member of staff of the Board shall conduct an investigation in terms of this Act or render assistance with regard thereto in respect of a matter in which he or she has any pecuniary or other interest which might preclude him or her from exercising, carrying out or performing his or her powers, duties and functions in a fair, unbiased and proper manner.

(5) If any member of the Board or any member of the staff of the Board fails to disclose an interest contemplated in subsection (4), the Board may take such steps as it deems necessary to ensure a fair, unbiased and proper investigation.

Composition of Board

5. (1)(a) The Senate, after having followed the procedure prescribed in subsection (3), shall appoint the following members to the Board:

(i) Four persons who shall be acknowledged, practising language workers of whom—

(aa) one shall be an interpreter;

(bb) one shall be a translator;

(cc) one shall be either a terminologist or a lexicographer; and

(dd) one shall be either a language teacher or a literacy teacher;

(ii) three persons who shall be language planners;

(iii) five persons who shall have special knowledge of language matters in South Africa; and

(iv) one person who shall be a legal expert with special knowledge of language legislation.

(b) The chief executive officer shall be a member of the Board by virtue of his or her office and may take part in the deliberations of the Board and shall have the same rights and duties as the other members of the Board, but shall have no right to vote.

(2) The members of the Board shall—

(a) be fit and proper persons for the offices held by them;

(b) be South African citizens;

(c) be broadly representative of the diversity of the South African community; and

(d) be supportive of the principle of multilingualism.

(3) The Senate shall appoint a member in terms of subsection (1)(a) to the Board in accordance with the following procedure:

(a) (i) The Senate shall appoint an *ad hoc* committee, consisting of not less than nine senators, to invite nominations from the general public of persons for appointment as members to the Board.

(ii) Each province and each political party represented in the Senate shall be represented in such committee.

(iii) Each political party represented in the National Assembly may nominate one member of the National Assembly for appointment as a member to such committee.

(b) The said committee shall in a consensus-seeking manner—

(i) compile a short list of candidates with due regard to the provisions of subsections (1)(a) and (2): Provided that a short list of not more than 52 candidates shall be compiled when the Board is composed for the first time;

(ii) interview the candidates on the short list in a public and transparent manner; and

(iii) submit a final short list to the Senate with due regard to the provisions of subsections (1)(a) and (2): Provided that a final short list of not more than 26 candidates shall be compiled when the Board is composed for the first time.

(c) The Senate shall appoint in terms of subsection (1)(a), as a member of the Board from the short list referred to in subsection (3)(b)(iii), a person approved by the Senate by a resolution adopted by a majority of not less than 75 per cent of the members present and voting.

(4) The Senate may terminate the membership of any person appointed in terms of this section—

(a) if it is satisfied that such person no longer complies with any of the requirements of subsection (2);

(4) Geen lid van die Raad of 'n lid van die personeel van die Raad mag 'n ondersoek ingevolge hierdie Wet doen of bystand daarmee verleen nie ten opsigte van 'n aangeleentheid waarby hy of sy enige geldelike of ander belang het wat hom of haar kan verhinder om sy of haar bevoegdhede, pligte en werksaamhede op 'n billike, onbevooroordeelde en behoorlike wyse uit te oefen, uit te voer en te verrig.

(5) Indien enige lid van die Raad of enige lid van die personeel van die Raad versuim om 'n belang in subartikel (4) beoog, bekend te maak, kan die Raad sodanige stappe doen as wat hy nodig ag ten einde 'n billike, onbevooroordeelde en behoorlike ondersoek te verseker.

10 Samestelling van Raad

5. (1) (a) Nadat hy die prosedure voorgeskryf in subartikel (3) gevolg het, stel die Senaat die volgende lede in die Raad aan:

- (i) Vier persone wat erkende, praktiserende taalwerkers is, van wie—
 - (aa) een 'n tolk moet wees;
 - 15 (bb) een 'n vertaler moet wees;
 - (cc) een óf 'n terminoloog óf 'n leksikograaf moet wees; en
 - (dd) een óf 'n taalonderrigkundige óf 'n geletterdheidsonderrigkundige moet wees;
 - (ii) drie persone wat taalbeplanners moet wees;
 - 20 (iii) vyf persone wat spesiale kennis van taalaangeleenthede in Suid-Afrika het; en
 - (iv) een persoon wat 'n regs-kundige is met spesiale kennis van taalwetgewing.
- (b) Die hoof- uitvoerende beampte is 'n lid van die Raad uit hoofde van sy of haar amp en kan aan die beraadslagings van die Raad deelneem en het dieselfde regte en 25 pligte as die ander lede van die Raad, maar is nie stemgeregtig nie.

(2) Die lede van die Raad moet—

- (a) gepaste en geskikte persone wees vir die ampte wat hulle beklee;
- (b) Suid-Afrikaanse burgers wees;
- 30 (c) in die breë verteenwoordigend wees van die verskeidenheid van die Suid-Afrikaanse gemeenskap; en
- (d) die beginsel van veeltaligheid steun.

(3) Die Senaat stel 'n lid ingevolge subartikel (1)(a) in die Raad aan ooreenkomstig die volgende prosedure:

- (a) (i) Die Senaat stel 'n *ad hoc*-komitee, bestaande uit minstens nege senatore, 35 aan om die algemene publiek uit te nooi om persone te nomineer vir aanstelling as lede van die Raad.
- (ii) Elke provinsie en elke politieke party wat in die Senaat verteenwoordig word, moet in sodanige komitee verteenwoordig word.
- (iii) Elke politieke party wat in die Nasionale Vergadering verteenwoordig 40 word, kan 'n lid van die Nasionale Vergadering benoem om as lid van sodanige komitee aangestel te word.
- (b) Genoemde komitee moet op 'n konsensussoekende wyse—
 - (i) 'n kortlys van kandidate opstel met inagneming van die bepalings van subartikels (1)(a) en (2): Met dien verstande dat 'n kortlys van 45 hoogstens 52 kandidate opgestel word by die eerste samestelling van die Raad;
 - (ii) op 'n openbare en deursigtige wyse onderhoude met die kandidate op die kortlys voer; en
 - 50 (iii) 'n finale kortlys aan die Senaat voorlê met inagneming van die bepalings van subartikels (1)(a) en (2): Met dien verstande dat 'n finale kortlys van hoogstens 26 kandidate opgestel word by die eerste samestelling van die Raad.
- (c) Die Senaat moet uit die kortlys in subartikel (3)(b)(iii) bedoel, 'n persoon goedgekeur deur die Senaat by besluit aanvaar met 'n meerderheid van 55 minstens 75 persent van die lede wat teenwoordig is en stem, ingevolge subartikel (1)(a) as 'n lid van die Raad aanstel.

(4) Die Senaat kan die lidmaatskap van enige persoon wat ingevolge hierdie artikel aangestel is, beëindig—

- (a) indien hy oortuig is dat daardie persoon nie meer aan enige van die vereistes 60 van subartikel (2) voldoen nie;

- (b) if such person requests the Senate in writing to terminate his or her appointment; or
- (c) when such person has been absent from more than two consecutive meetings of the Board without the Board's leave.

(5) A member of the Board shall be appointed for a term of five years and shall on the expiration of such term be eligible for reappointment for one further term only. 5

(6) If the office of a member of the Board becomes vacant before the expiration of the period for which he or she was appointed, the Senate may, subject to subsection (1)(a), appoint another person to hold office for the unexpired portion of his or her predecessor's term of office. 10

(7) The Senate shall give notice in the *Gazette* of the appointment of a member of the Board and the date of his or her appointment and, in the case of a member appointed to fill a vacancy on the Board, the period for which he or she is appointed.

Chairperson and deputy chairperson

6. (1) The members of the Board shall at the first meeting of the Board, with the chief Justice presiding, elect one of their number to be chairperson of the Board and another one to be deputy chairperson of the Board to act as chairperson during the absence or incapacity of the chairperson. 15

(2) The first chairperson and the first deputy chairperson shall hold office for a term of not more than two years, after which an election shall be held annually: Provided that such chairperson and deputy chairperson shall be eligible for re-election for one further term not exceeding one year. 20

(3) The deputy chairperson, when acting as chairperson as contemplated in subsection (1), shall have all the powers and duties of the chairperson.

(4) The office of chairperson or deputy chairperson shall become vacant— 25

- (a) at the expiry of the incumbent's term of office as chairperson or deputy chairperson;
- (b) when the incumbent tenders his or her resignation as chairperson or deputy chairperson in writing;
- (c) when the incumbent ceases to be a member of the Board; 30
- (d) when a resolution to that effect is passed by the Board; or
- (e) when the incumbent dies or is declared mentally incapacitated by a court of law.

(5) The election of a new chairperson or deputy chairperson shall, in the case of a vacancy arising as contemplated in paragraphs (a), (b), (c), (d) and (e), be conducted by the chief executive officer. 35

Meetings and seat of Board

7. (1) The Board shall meet not less than four times a year on a quarterly basis.

(2) The seat of the Board shall be in Pretoria and meetings of the Board shall be held at the time and place determined by the Board and shall be presided over by the chairperson. 40

(3) The Board may establish such offices as it may consider necessary to enable it to exercise its powers, to carry out its duties and to perform its functions conferred on, imposed upon or assigned to it by the Constitution, this Act or any other law.

(4) The chairperson of the Board may at any time call a special meeting of the Board to be held at such time and place as he or she may determine, and shall, upon a request signed by not fewer than three members of the Board, call a special meeting thereof to be held within 30 days after the date of receipt of such request, at such time and place as he or she may determine. 45

(5) Seven members of the Board appointed in terms of section 5(1)(a) shall constitute a quorum for any meeting of the Board. 50

(6) The Board shall function in a manner that accommodates the consensus-seeking spirit underlying the principle of multilingualism as enshrined in the Constitution.

(7) If the Board fails to reach consensus, voting at any meeting of the Board shall take place by a show of hands, and the decision of two thirds of the members of the Board present at any duly constituted meeting thereof shall constitute a decision of the Board. 55

(8) No decision made by or act performed under the authority of the Board shall be invalid by reason only of an interim vacancy on the Board if such decision was made or

- (b) indien daardie persoon die Senaat skriftelik versoek om sy of haar aanstelling te beëindig; of
 - (c) wanneer daardie persoon van meer as twee opeenvolgende vergaderings van die Raad sonder verlof van die Raad afwesig is.
- 5 (5) 'n Lid van die Raad word vir 'n termyn van vyf jaar aangestel en kan by verstryking van sodanige termyn vir hoogstens een verdere termyn heraan gestel word.
- (6) Indien die amp van 'n lid van die Raad vakant raak voor die verstryking van die tydperk waarvoor hy of sy aangestel is, kan die Senaat, behoudens subartikel (1)(a), 'n ander persoon aanstel om die amp te beklee vir die onverstreke gedeelte van sy of haar
- 10 voorganger se ampstermyn.
- (7) Die Senaat moet in die *Staatskoerant* kennis gee van die aanstelling van 'n lid van die Raad en die datum van sy of haar aanstelling en, in die geval van 'n lid wat aangestel is om 'n vakature in die Raad te vul, die tydperk waarvoor hy of sy aangestel is.

15 Voorsitter en ondervoorsitter

6. (1) Die lede van die Raad kies op die eerste vergadering van die Raad, met die Hoofregter as voorsitter, iemand uit hulle geledere as voorsitter van die Raad, en nog so iemand as ondervoorsitter van die Raad om as voorsitter op te tree tydens die afwesigheid of ongeskiktheid van die voorsitter.
- 20 (2) Die eerste voorsitter en die eerste ondervoorsitter beklee hulle amp vir 'n termyn van hoogstens twee jaar, waarna 'n verkiesing jaarliks gehou word: Met dien verstande dat sodanige voorsitter en ondervoorsitter vir een verdere termyn van hoogstens een jaar herkiesbaar is.
- (3) Wanneer die ondervoorsitter as voorsitter optree soos in subartikel (1) beoog, het
- 25 hy of sy al die bevoegdhede en pligte van die voorsitter.
- (4) Die ampte van voorsitter of ondervoorsitter raak vakant—
- (a) by verstryking van die bekleër se ampstermyn as voorsitter of ondervoorsitter;
 - (b) wanneer die bekleër skriftelik bedank as voorsitter of ondervoorsitter;
 - 30 (c) wanneer die bekleër ophou om 'n lid van die Raad te wees;
 - (d) wanneer 'n besluit met daardie strekking deur die Raad geneem word; of
 - (e) wanneer die bekleër sterf of deur 'n geregshof geestelik ongesteld verklaar word.
- (5) Die verkiesing van 'n nuwe voorsitter of ondervoorsitter, na gelang van die geval,
- 35 in die geval waar 'n vakature ontstaan soos beoog in paragrawe (a), (b), (c), (d) en (e), geskied onder leiding van die hoof- uitvoerende beampte.

Vergaderings en setel van Raad

7. (1) Die Raad vergader minstens vier keer in elke jaar op 'n kwartaallikse grondslag.
- 40 (2) Die setel van die Raad is in Pretoria en vergaderings van die Raad word gehou op die tyd en plek wat die Raad bepaal en onder voorsitterskap van die voorsitter.
- (3) Die Raad kan sodanige kantore inrig as wat hy nodig ag om hom in staat te stel om die bevoegdhede uit te oefen en die pligte en werksaamhede uit te voer en te verrig wat by die Grondwet, hierdie Wet of enige ander wet aan hom verleen of opgedra word.
- 45 (4) Die voorsitter van die Raad kan te eniger tyd 'n spesiale vergadering van die Raad belê op die tyd en plek wat hy of sy bepaal, en moet, op 'n versoek onderteken deur minstens drie lede van die Raad, 'n spesiale vergadering belê wat binne dertig dae na die datum van ontvangs van sodanige versoek gehou moet word op die tyd en plek wat hy of sy bepaal.
- 50 (5) Sewe lede van die Raad aangestel ingevolge artikel 5(1)(a) maak 'n kworum vir enige vergadering van die Raad uit.
- (6) Die Raad funksioneer op 'n wyse wat die konsensussoekende gees onderliggend aan die beginsel van veeltaligheid soos verskans in die Grondwet in ag neem.
- (7) Indien die Raad nie konsensus kan bereik nie, geskied stemming op enige
- 55 vergadering van die Raad deur die opsteek van hande, en die besluit van twee derdes van die lede van die Raad teenwoordig op enige behoorlik gekonstitueerde vergadering van die Raad is 'n besluit van die Raad.
- (8) Geen besluit geneem deur of handeling verrig op gesag van die Raad is ongeldig nie slegs omdat 'n toevallige vakature in die Raad bestaan het, mits sodanige besluit

such act was performed or authorised by a meeting of the Board convened in accordance with this section.

(9) The Board may make rules in relation to the conduct of its meetings.

Powers and functions of Board

8. (1) The Board, in addition to any powers and functions conferred on or assigned to it by law— 5

- (a) shall make recommendations with regard to any proposed or existing legislation, practice and policy dealing directly or indirectly with language matters at any level of government, and with regard to any proposed amendments to or the repeal or replacement of such legislation, practice and policy; 10
- (b) may request any organ of state to supply it with information on any legislative, executive or administrative measures adopted by it relating to language policy and language practice;
- (c) may advise any organ of state on the implementation of any proposed or existing legislation, policy and practice dealing directly or indirectly with language matters; 15
- (d) may monitor the observance of any advice given in terms of paragraph (c);
- (e) shall make recommendations to organs of state at all levels of government where it considers such action advisable for the adoption of measures aimed at the promotion of multilingualism within the framework of the Constitution; 20
- (f) shall actively promote an awareness of the principle of multilingualism as a national resource by developing, administering and monitoring access, information and implementation programmes;
- (g) shall actively promote the development of the previously marginalised languages by— 25
 - (i) developing, administering and monitoring access, information and implementation programmes; and
 - (ii) undertaking such studies for report on or relating to language development as it considers advisable in the exercise of its powers and the performance of its functions; 30
- (h) may in respect of equitable, wide-spread language facilitation services, issue directives on and monitor—
 - (i) applicable standards determined by the Board for such services; and
 - (ii) the rendering of such services; 35
- (i) may investigate on its own initiative or on receipt of a written complaint, any alleged violation of a language right, language policy or language practice in terms of section 11;
- (j) may, having regard to the constitutional provisions and principles dealing directly or indirectly with language matters in general, and to section 3(9) of the Constitution in particular— 40
 - (i) monitor the observance of the constitutional provisions regarding the use of language;
 - (ii) monitor the contents and observance of any existing and new legislation, practice and policy dealing directly or indirectly with language matters at any level of government; 45
 - (iii) assist with and monitor the formulation of programmes and policies aimed at fostering the equal use of and respect for the official languages, while taking steps to ensure that communities using the languages referred to in section 3(10)(c) of the Constitution have the opportunity to use their languages in appropriate circumstances; 50
 - (iv) for purposes of this subsection, in appropriate circumstances, make funds available for such a period and subject to such conditions as the Board may from time to time determine;
- (k) may establish, compile and maintain databases including, but not limited to, databases of— 55
 - (i) all legislative measures (including the provisions of the Constitution) dealing with language matters; and

geneem is of sodanige handeling verrig of gemagtig is deur 'n vergadering van die Raad wat ooreenkomstig hierdie artikel belê is.

(9) Die Raad kan reëls maak met betrekking tot die voer van sy vergaderings.

Bevoegdhede en werksaamhede van Raad

- 5 **8.** (1) Die Raad, benewens enige bevoegdhede en werksaamhede hom by wet verleen of opgedra—
- 10 (a) moet aanbevelings doen betreffende enige voorgestelde of bestaande wetgewing, praktyk en beleid wat regstreeks of onregstreeks oor taalaangeleenthede op enige regeringsvlak, handel, asook betreffende enige voorgestelde wysiging of herroeping of vervanging van sodanige wetgewing, praktyk of beleid;
 - 15 (b) kan enige staatsorgaan versoek om hom van inligting te voorsien oor enige wetgewende, uitvoerende of administratiewe maatreëls deur hom aanvaar met betrekking tot taalbeleid en taalpraktyk;
 - (c) kan enige staatsorgaan adviseer oor die implementering van enige voorgestelde of bestaande wetgewing, beleid en praktyk wat regstreeks of onregstreeks betrekking het op taalaangeleenthede;
 - (d) kan die nakoming van enige advies ingevolge paragraaf (c) gelewer, moniteer;
 - 20 (e) moet aanbevelings doen aan staatsorgane op alle regeringsvlakke waar hy sodanige optrede wenslik ag vir die aanvaarding van maatreëls gemik op die bevordering van veeltaligheid binne die raamwerk van die Grondwet;
 - (f) moet aktief 'n bewustheid van die beginsel van veeltaligheid as 'n nasionale hulpbron bevorder deur die ontwikkeling, administrering en monitering van toegangs-, inligtings- en implementeringsprogramme;
 - 25 (g) moet aktief die uitbouing van voorheen gemarginaliseerde tale bevorder deur—
 - (i) die ontwikkeling, administrering en monitering van toegangs-, inligtings- en implementeringsprogramme; en
 - 30 (ii) sodanige studies te doen vir verslagdoening oor of betreffende taalontwikkeling as wat hy vir die uitoefening van sy bevoegdhede en die verrigting van sy werksaamhede wenslik ag;
 - (h) kan ten opsigte van billike, wyd verspreide taalfasiliteringsdienste, lasgewings uitreik oor en monitering doen van—
 - 35 (i) toepaslike standaarde wat die Raad bepaal vir sodanige dienste; en
 - (ii) die lewering van sodanige dienste;
 - (i) kan uit eie beweging of by ontvangs van 'n skriftelike klagte enige beweerde skending van 'n taalreg, taalbeleid of taalpraktyk ingevolge artikel 11 ondersoek;
 - 40 (j) kan, met inagneming van die grondwetlike bepalinge en beginsels wat regstreeks of onregstreeks oor taalaangeleenthede in die algemeen handel, en van artikel 3(9) van die Grondwet in die besonder—
 - (i) die nakoming van die grondwetlike bepalinge betreffende die gebruik van tale moniteer;
 - 45 (ii) die inhoud en nakoming van enige bestaande en nuwe wetgewing, praktyk en beleid wat regstreeks of onregstreeks oor taalaangeleenthede op enige regeringsvlak handel, moniteer;
 - (iii) bystand verleen met en monitering doen van die formulering van programme en beleide gerig op die bevordering van die gelyke gebruik van en respek vir die amptelike tale en stappe doen om te verseker dat gemeenskappe wat die tale, bedoel in artikel 3(10)(c) van die Grondwet, gebruik, die geleentheid het om hulle tale in gepaste omstandighede te gebruik;
 - 50 (iv) vir doeleindes van hierdie subartikel, onder gepaste omstandighede, fondse beskikbaar stel vir sodanige tydperk en onderworpe aan sodanige voorwaardes as wat die Raad van tyd tot tyd bepaal;
 - 55 (k) kan databasisse instel, opstel en byhou, met inbegrip van, maar nie beperk nie tot, databasisse van—
 - 60 (i) alle wetgewende maatreëls (met inbegrip van die bepalinge van die Grondwet) wat oor taalaangeleenthede handel; en

- (ii) every policy and practice of any institution or organ of state dealing directly or indirectly with language matters.

(2) The Board may—

- (a) initiate studies and research aimed at—
- (i) promoting respect for the official languages of the Republic referred to in section 3(1) of the Constitution, and their equal use and enjoyment; 5
 - (ii) promoting respect for the languages referred to in section 3(10)(c) of the Constitution; 5
 - (iii) the development of the previously marginalised languages of South Africa; 10
 - (iv) the non-diminution of rights relating to language and the status of languages existing at the commencement of the Constitution; 10
 - (v) promoting multilingualism in South Africa;
 - (vi) promoting the utilisation of South Africa's language resources; and
 - (vii) the prevention of the use of any language for the purposes of 15
exploitation, domination or division;
- (b) advise on the co-ordination of language planning in South Africa;
- (c) facilitate co-operation with language planning agencies outside South Africa; and
- (d) make funds available for the purpose of this subsection for such period and 20
subject to such conditions as the Board may from time to time determine.

(3) The Board may commission any person or body of persons or institution to conduct research and prepare publications on its behalf and may for this purpose make resources available to any such person or body of persons or institution.

(4) For the purposes of this section, the Board may provide any person or body of 25
persons with financial or other assistance.

(5) The Board shall initiate or investigate legislation, policy and practice dealing directly or indirectly with language in general and the provisions of the Constitution dealing directly or indirectly with language at any level of government, or cause it to be investigated, and may submit recommendations thereon to any legislature or organ of 30
state.

(6) The Board may summon any person to give evidence before it, or to produce any official document or such other information or object as may be necessary for the performance of the Board's functions.

(7) If the Board deems it necessary, it may advise the Government to provide 35
individuals or groups who are adversely affected by gross violations of language rights with financial and other support.

(8) The Board shall in the manner prescribed by the Board by notice in the *Gazette* and the *Provincial Gazette* establish—

- (a) a provincial language committee in each province to advise it on any language 40
matter in or affecting any province or any part thereof where no such provincial committee exists or where an existing provincial language committee has jurisdiction only with respect to the official languages of a particular province: Provided that if a provincial language committee exists in a particular province, and such a committee is, in the view of the Board, 45
sufficiently representative of the languages used in the province, that committee shall be deemed to have been established in terms of this subsection for as long as it remains so representative;
- (b) a language body to advise it on any particular language, sign language or augmentative and alternative communication if no such language body exists 50
or if an existing language body does not serve its purpose: Provided that if such a body exists, it shall be deemed to have been established in terms of this subsection.

(9) The Board may authorise any of its members to act on its behalf in any matter.

(10) The Board may— 55

- (a) appoint one or more committees consisting of one or more of its members and such other persons as it deems fit, to advise it on the exercise and performance of the Board's powers and functions;
- (b) delegate or assign to any committee such of its powers, duties and functions as it deems fit; 60

- (ii) enige beleid en praktyk van enige instelling of staatsorgaan wat regstreeks of onregstreeks oor taalaangeleenthede handel.

(2) Die Raad kan—

- (a) studies en navorsing inisieer wat gerig is op—
- (i) die bevordering van respek vir die amptelike tale van die Republiek in artikel 3(1) van die Grondwet bedoel, asook die gelyke gebruik en genieting daarvan;
 - (ii) die bevordering van respek vir die tale bedoel in artikel 3(10)(c) van die Grondwet;
 - (iii) die uitbouing van die voorheen gemarginaliseerde tale van Suid-Afrika;
 - (iv) die nie-vermindering van regte betreffende taal en die status van tale wat by die inwerkingtreding van die Grondwet bestaan het;
 - (v) die bevordering van veeltaligheid in Suid-Afrika;
 - (vi) die bevordering van die benutting van Suid-Afrika se taalhulpbronne;
 - (vii) die voorkoming van die gebruik van enige taal vir die doeleindes van uitbuiting, oorheersing of verdeling;
- (b) advies lewer oor die koördinerings van taalbeplanning in Suid-Afrika;
- (c) samewerking met taalbeplanningsinstansies buite Suid-Afrika fasiliteer; en
- (d) vir doeleindes van hierdie subartikel fondse beskikbaar stel vir sodanige tydperk en onderworpe aan sodanige voorwaardes as wat die Raad van tyd tot tyd kan bepaal.

(3) Die Raad kan enige persoon of liggaam van persone of instelling opdrag gee om navorsing ten behoeve van die Raad te doen en publikasies ten behoeve van die Raad op te stel, en kan vir dié doel hulpbronne beskikbaar stel aan enige sodanige persoon of liggaam van persone of instelling.

(4) Vir doeleindes van hierdie artikel kan die Raad finansiële of ander steun aan enige persoon of liggaam van persone verleen.

(5) Die Raad moet enige wetgewing, beleid en praktyk wat regstreeks of onregstreeks in verband staan met taal in die algemeen en met die bepalinge van die Grondwet wat regstreeks of onregstreeks met taal verband hou, op enige regeringsvlak, inisieer, ondersoek of laat ondersoek en aanbevelings daarvoor voorlê aan enige wetgewer of staatsorgaan.

(6) Die Raad kan enige persoon oproep om voor hom te getuig of om enige amptelike dokument of sodanige ander inligting of voorwerp as wat die Raad benodig vir die verrigting van sy werksaamhede, voor te lê.

(7) Indien die Raad dit nodig ag, kan hy die Regering adviseer om finansiële en ander steun aan individue of groepe te verleen wat deur growwe skending van taalregte benadeel is.

(8) Die Raad moet op die wyse wat deur die Raad by kennisgewing in die *Staatskoerant* en die *Provinsiale Koerant* voorgeskryf word—

- (a) 'n provinsiale taalkomitee in elke provinsie instel om hom te adviseer oor enige taalaangeleentheid in of rakende enige provinsie of enige deel daarvan, indien geen sodanige provinsiale komitee bestaan nie, of indien 'n bestaande provinsiale taalkomitee slegs jurisdiksie het ten opsigte van die amptelike tale van 'n bepaalde provinsie: Met dien verstande dat indien 'n provinsiale taalkomitee in 'n bepaalde provinsie bestaan en sodanige komitee na die mening van die Raad voldoende verteenwoordigend is ten opsigte van die tale wat in daardie provinsie gebruik word, daardie komitee geag word ingevolge hierdie subartikel ingestel te wees vir solank dit aldus verteenwoordigend bly;
- (b) 'n taalliggaam instel om hom te adviseer oor enige bepaalde taal, gebaretaal of aanvullende en alternatiewe kommunikasie indien geen sodanige taalliggaam bestaan nie, of indien 'n bestaande taalliggaam nie aan sy doel beantwoord nie: Met dien verstande dat indien sodanige liggaam bestaan, dit geag word ingevolge hierdie subartikel ingestel te wees.

(9) Die Raad kan enige van sy lede magtig om in enige aangeleentheid namens hom op te tree.

(10) Die Raad kan—

- (a) na goeë dink een of meer komitees aanstel bestaande uit een of meer van sy lede en ander persone om hom te adviseer oor die uitoefening en verrigting van sy bevoegdhede en werksaamhede;
- (b) sodanige van sy bevoegdhede, pligte en werksaamhede as wat hy goeë dink, aan enige komitee deleger of opdra;

- (c) designate a chairperson and, if it deems it necessary, a deputy chairperson for every committee; and
 - (d) require a report to be submitted by a committee on completion of the duties and functions assigned to it under paragraph (b).
- (11) The Board may in furtherance of its objects and for the purpose of the exercise of its powers and performance of its functions—
- (a) make rules and issue notices; and
 - (b) publish such rules and notices in the *Gazette* and in the *Provincial Gazette*.

Board's relationship with organs of state, other institutions, persons and bodies of persons

9. (1) The Board shall strive to promote close co-operation between itself and organs of state or any person or body of persons or any institution involved in the development of language and the promotion of language rights.
- (2) The Board may consult and work closely with any person or body of persons who has special knowledge of and experience in the language problems of South Africa, or who is in any way involved in the development and promotion of the principles referred to in section 3 of the Constitution.
- (3) The Board, prior to making or publishing any report, findings, point of view, advice or recommendation, shall obtain the advice of—
- (a) the provincial language committee concerned established under section 8(8)(a);
 - (b) any organ of state in respect of a matter impacting directly or indirectly on any language, language policy or language practice followed, implemented or proposed by or in such organ of state;
 - (c) any language body established under section 8(8)(b); or
 - (d) any person, group, language body or institution involved in or having an interest in the promotion of the official South African languages by inviting submissions by means of a notice to this effect in the *Gazette* and the *Provincial Gazette*.
- (4) The committee, organ of state or language body referred to in paragraphs (a), (b) and (c) shall be compelled to give the advice requested by the Board.
- (5) The Board may consult with any person, body, group or institution other than those referred to in subsection (3).

Performance of administrative work of Board

10. (1) The Board shall, at its first meeting or as soon as practicable thereafter, appoint a chief executive officer of the Board who—
- (a) shall, in consultation with the Public Service Commission and the Minister of Finance, appoint such staff as may reasonably be necessary to assist him or her with the work incidental to the performance of the functions of the Board;
 - (b) shall be responsible for the management of and administrative control over the staff appointed in terms of paragraph (a), and shall for those purposes be accountable to the Board;
 - (c) shall, subject to the Exchequer Act, 1975 (Act No. 66 of 1975),—
 - (i) be charged with the responsibility of accounting for State money received or disbursed for or on behalf of the Board;
 - (ii) cause the necessary accounting and other related records to be kept;
 - (d) shall exercise the powers and carry out the duties and perform the functions which the Board from time to time confers on or assigns to him or her in order to achieve the objects of the Board, and shall for those purposes be accountable to the Board.
- (2) The records referred to in subsection (1)(c)(ii) shall be audited by the Auditor-General.
- (3) Expenditure in connection with matters provided for in this Act shall be paid out of money appropriated by Parliament for that purpose.

- (c) 'n voorsitter en, indien hy dit nodig ag, 'n ondervoorsitter vir elke komitee aanwys; en
 - (d) vereis dat 'n verslag deur 'n komitee ingedien word by afhandeling van die pligte en werksaamhede wat kragtens paragraaf (b) aan hom opgedra is.
- 5 (11) Die Raad kan ter bevordering van sy oogmerke en met die oog op die uitoefening van sy bevoegdhede en die verrigting van sy werksaamhede—
- (a) reëls maak en kennisgewings uitreik; en
 - (b) sodanige reëls en kennisgewings in die *Staatskoerant* en in die *Provinsiale Koerant* publiseer.
- 10 **Raad se verhouding met staatsorgane, ander instellings, persone en liggame van persone**
9. (1) Die Raad moet poog om noue samewerking te bevorder tussen homself en staatsorgane of enige persoon of liggaam van persone of enige instelling wat by die ontwikkeling van taal en die bevordering van taalregte betrokke is.
- 15 (2) Die Raad kan enige persoon of liggaam van persone met spesiale kennis en ondervinding van die taalprobleme van Suid-Afrika of wat op enige wyse betrokke is by die ontwikkeling en bevordering van die beginsels in artikel 3 van die Grondwet bedoel, raadpleeg en nou met sodanige persoon of liggaam saamwerk.
- (3) Die Raad moet, voordat hy enige verslag, bevinding, standpunt, advies of
- 20 aanbeveling maak of publiseer, die advies verkry van—
- (a) die betrokke provinsiale taalkomitee ingestel kragtens artikel 8(8)(a);
 - (b) enige staatsorgaan ten opsigte van 'n aangeleentheid wat regstreeks of onregstreeks 'n invloed het op enige taal, taalbeleid of taalpraktyk wat gevolg, geïmplementeer of voorgestel word deur of in sodanige staatsorgaan;
- 25 (c) enige taalliggaam ingestel kragtens artikel 8(8)(b); of
- (d) enige persoon, groep, taalliggaam of instelling wat betrokke is by of 'n belang het by die bevordering van die amptelike Suid-Afrikaanse tale, deur voorleggings aan te vra deur middel van 'n kennisgewing te dien effekte in die *Staatskoerant* en die *Provinsiale Koerant*.
- 30 (4) Die komitee, staatsorgaan of taalliggaam bedoel in paragrawe (a), (b) en (c), verplig is om die advies wat die Raad verlang, te lewer.
- (5) Die Raad kan oorleg pleeg met enige ander persoon, liggaam, groep of instelling as dié bedoel in subartikel (3).

Verrigting van administratiewe werk van Raad

- 35 **10.** (1) Die Raad moet, by sy eerste vergadering of so gou doenlik daarna, 'n hoof-uitvoerende beampte van die Raad aanstel wat—
- (a) in oorleg met die Staatsdienskommissie en die Minister van Finansies sodanige personeel aanstel as wat redelikerwys nodig is om hom of haar by te staan met die werk wat voortspruit uit die verrigting van die werksaamhede van die Raad;
- 40 (b) verantwoordelik is vir die bestuur van en administratiewe beheer oor die personeel ingevolge paragraaf (a) aangestel, en vir daardie doeleindes teenoor die Raad aanspreeklik is;
- (c) behoudens die Skatkiswet, 1975 (Wet No. 66 van 1975)—
- 45 (i) die verantwoordelikheid dra om rekenskap te gee van Staatsgeld ontvang of uitbetaal vir of ten behoeve van die Raad;
- (ii) die nodige rekeningkundige en ander verwante rekords laat hou;
- (d) die bevoegdhede moet uitoefen en die pligte moet uitvoer en die werksaamhede moet verrig wat die Raad van tyd tot tyd aan hom of haar verleen of opdra ten einde die oogmerke van die Raad te bereik, en vir daardie doeleindes teenoor die Raad aanspreeklik is.
- 50 (2) Die rekords in subartikel (1)(c)(ii) bedoel, word deur die Ouditeur-generaal geouditeer.
- (3) Uitgawes wat in verband staan met aangeleenthede waarvoor in hierdie Wet
- 55 voorsiening gemaak word, word betaal uit geld wat die Parlement vir daardie doel bewillig.

(4) The chief executive officer of the Board shall be appointed on such terms and conditions and shall receive such remuneration, allowances and other service benefits as the Board may determine in accordance with the regulations made under subsection (7).

(5) The other staff of the Board shall be appointed on such terms and conditions and shall receive such remuneration, allowances and other service benefits as the chief executive officer may determine in accordance with the regulations made under subsection (7). 5

(6) The Board may, in consultation with the Public Service Commission, in the exercise of its powers or the performance of its functions in terms of this Act, the Constitution or any other law, in the case of specific projects, enter into contracts for the purpose of obtaining the services of persons having technical or specialised knowledge of any matter relating to the functions of the Board and, with the concurrence of the Minister of Finance, determine the remuneration, including reimbursement for travelling, subsistence and other expenses, of such persons. 10

(7) The President may, after the Board has made a recommendation and after consultation with the Public Service Commission, make regulations regarding the following matters in relation to the staff of the Board: 15

- (a) (i) The different categories of salaries and scales of salaries which shall apply to the different categories of staff;
- (ii) the requirements for appointment, promotion, discharge and disciplinary steps; 20
- (iii) the recognition of appropriate qualifications and experience for the purposes of appointment to a specific post;
- (iv) the procedure and criteria for evaluation, and the conditions or requirements for promotion; 25
- (b) the powers, duties, conduct, discipline, hours of attendance and leave of absence, including leave gratuity, and other conditions of service;
- (c) the creation of posts on the establishment of the Board;
- (d) the training of staff, including financial assistance for such training;
- (e) a code of conduct to be complied with by staff; 30
- (f) the provision of official transport;
- (g) the conditions on which and the circumstances under which remuneration for overtime duty and travel, subsistence, climatic, local and other allowances may be paid;
- (h) subject to section 14, the legal liability of any member of staff in respect of any act performed in terms of this Act or any other law and the legal liability emanating from the use of official transport; 35
- (i) the circumstances under which and the conditions on and the manner in which a member of staff may be found guilty of misconduct, or to be suffering from continued ill-health, or to be incapable of carrying out his or her duties of office efficiently; 40
- (j) the procedure for dealing with complaints and grievances of members of staff and the manner in which and time when or period wherein and person to whom documents in connection with requests and communications of such members of staff shall be submitted; 45
- (k) the membership or conditions of membership of a particular pension fund and the contributions to and the rights, privileges and obligations of members of staff or their dependants with regard to such a pension fund;
- (l) the membership or conditions of membership of a particular medical aid scheme or medical aid society and the manner in which and the conditions on which membership fees and other moneys which are payable or owing by or in respect of members of staff or their dependants to a medical aid scheme or medical aid society may be recovered from the salaries of such members of staff and paid to such medical aid scheme or medical aid society; 50
- (m) the contribution to and the rights, privileges and obligations of members of staff or their dependants with regard to such a medical aid scheme or medical aid society; 55
- (n) in general, any matter which is not contrary to this Act or the Constitution and which is reasonably necessary for the regulation of the terms and conditions of service of members of staff. 60

(4) Die hoof- uitvoerende beamppte van die Raad word aangestel op sodanige bedinge en voorwaardes en ontvang sodanige besoldiging, toelaes en ander diensvoordele as wat die Raad ooreenkomstig die regulasies kragtens subartikel (7) uitgevaardig, bepaal.

5 (5) Die ander personeel van die Raad word aangestel op sodanige bedinge en voorwaardes en ontvang sodanige besoldiging, toelaes en ander diensvoordele as wat die hoof- uitvoerende beamppte ooreenkomstig die regulasies kragtens subartikel (7) uitgevaardig, bepaal.

(6) Die Raad kan, in oorleg met die Staatsdienskommissie, in die uitoefening van sy bevoegdhede en die verrigting van sy werksaamhede ingevolge hierdie Wet, die
10 Grondwet of enige ander wet, in die geval van bepaalde projekte kontrakte sluit met die oog op die verkryging van die dienste van persone wat tegniese of gespesialiseerde kennis het van enige aangeleentheid wat met die werksaamhede van die Raad in verband staan, en met instemming van die Minister van Finansies die besoldiging, met inbegrip van vergoeding vir reis-, verblyf- en ander uitgawes, van sodanige persone
15 bepaal.

(7) Die President kan, nadat die Raad 'n aanbeveling gedoen het, en na oorlegpleging met die Staatsdienskommissie, regulasies uitvaardig betreffende die volgende aangeleenthede met betrekking tot die personeel van die Raad:

- 20 (a) (i) Die verskillende kategorieë van salarisse en salarisskale wat van toepassing is op die verskillende kategorieë van personeel;
(ii) die vereistes vir aanstelling, bevordering, ontslag en dissiplinêre stappe;
(iii) die erkenning van geskikte kwalifikasies en ondervinding vir doeleindes van aanstelling in 'n bepaalde pos;
(iv) die prosedure en maatstawwe vir evaluering en die voorwaardes of
25 vereistes vir bevordering;
(b) die bevoegdhede, pligte, gedrag, dissipline, werkure en afwesigheidsverlof, met inbegrip van verlofgratifikasie en ander diensvoorwaardes;
(c) die skepping van poste op die diensstaat van die Raad;
(d) die opleiding van personeel, met inbegrip van finansiële bystand vir sodanige
30 opleiding;
(e) 'n gedragskode wat personeel moet nakom;
(f) die voorsiening van amptelike vervoer;
(g) die voorwaardes waarop en omstandighede waaronder besoldiging vir oortyd-diens, en reis-, verblyf-, klimaats-, plaaslike en ander toelaes betaal
35 kan word;
(h) behoudens artikel 14, die regs aanspreeklikheid van enige personeel lid ten opsigte van enige handeling verrig ingevolge hierdie Wet of enige ander wet en die regs aanspreeklikheid wat uit die gebruik van amptelike vervoer voortspuit;
40 (i) die omstandighede waaronder en die voorwaardes en wyse waarop 'n personeel lid skuldig bevind kan word aan wangedrag, of bevind kan word dat 'n personeel lid aan voortdurende swak gesondheid ly, of dat hy of sy ongeskik is om sy of haar ampspligte doeltreffend uit te voer;
(j) die prosedure vir die hantering van klagtes en griewe van personeellede en
45 die wyse waarop en tyd wanneer of tydperk waarin en persoon aan wie dokumente in verband met versoeke en mededelings van sodanige personeel ingedien moet word;
(k) die lidmaatskap of lidmaatskapvoorwaardes van 'n bepaalde pensioenfonds en die bydraes tot en die regte, voorregte en verpligtinge van personeellede of hulle afhanklikes met betrekking tot sodanige pensioenfonds;
50 (l) die lidmaatskap of lidmaatskapvoorwaardes van 'n bepaalde mediese hulpskema of mediese hulpvereniging en die wyse en die voorwaardes waarop lidmaatskapsgelde en ander gelde wat betaalbaar is of verskuldig is deur of ten opsigte van personeellede en hulle afhanklikes aan 'n mediese hulpskema of mediese hulpvereniging, verhaal kan word van die salarisse van sodanige personeellede en aan so 'n mediese hulpskema of mediese
55 hulpvereniging betaal kan word;
(m) die bydraes tot en die regte, voorregte en verpligtinge van personeellede of hulle afhanklikes met betrekking tot so 'n mediese hulpskema of mediese
60 hulpvereniging;
(n) in die algemeen, enige aangeleentheid wat nie strydig is met hierdie Wet of die Grondwet nie, en wat redelikerwys noodsaaklik is vir die reël van die bedinge en voorwaardes van diens van personeellede.

(8) Any regulation under this section relating to State expenditure shall be made in consultation with the Minister of Finance.

(9) When making an appointment in terms of this section, the Board shall seek to ensure that the staff of the Board is broadly representative of the South African population.

5

Procedure of and mediation, conciliation or negotiation by Board

11. (1) Any person acting on his or her own behalf or any person, body of persons or institution acting on behalf of its members or members of a language group or any organ of state may lodge with the Board a complaint concerning any alleged violation or threatened violation of a language right, language policy or language practice.

10

(2) The complaint shall be in writing and shall specify—

(a) the interest of the complainant in the matter;

(b) (i) the nature of the right allegedly violated or allegedly threatened to be violated; or

(ii) the grounds on which he or she is of the opinion that an investigation is necessary; and

15

(c) all relevant information known to him or her.

(3) The Board shall render the necessary assistance free of charge for the purposes of submitting a complaint and, where necessary, shall assist the complainant to comply with the requirements referred to in subsection (2).

20

(4) The Board shall on its own initiative or on receipt of a written complaint investigate the alleged violation of any language right, language policy or language practice.

(5)(a) The Board shall, after an investigation of the alleged violation in terms of subsection (4), and if it is of the view that there is substance in the allegation, by mediation or conciliation or negotiation, endeavour—

25

(i) to resolve and settle any dispute; or

(ii) to rectify any act or omission,

arising from or constituting a contravention or infringement of legislation or alleged contravention or infringement of legislation, language policy or language practice, or a violation of or threat, or alleged violation of or threat to any language right.

30

(b) If any endeavour in terms of paragraph (a) fails and provided that the Board is of the view that there are good reasons to address the matter further, the Board shall assist the complainant or other persons adversely affected to secure redress by—

(i) referral of the matter, with a recommendation, to the organ of state against which the complaint was lodged;

35

(ii) recommending that the organ of state against which the complaint was lodged provide the complainant with financial or other assistance with a view to redressing any damage;

(iii) providing, in its sole discretion, the complainant with financial or other assistance to redress any damage; or

40

(iv) making arrangements for or providing the complainant with financial or other assistance to enable him or her to obtain relief from any other organ of state or a court of law.

(6) The Board shall inform the complainant of its decisions and, in a case where the Board has decided to take no action, it shall inform the complainant of the reasons for such decision.

45

(7) The Board shall publish its decisions in accordance with section 12(1).

Reports

12. (1)(a) The Board shall make public its reports, findings, points of view, advice or recommendations by means of publication in the *Gazette* on a quarterly basis or such other shorter period as the Board deems fit, and in the case of provincial language matters, also in the *Provincial Gazette*.

50

(b) The Board may, at any time, submit a report to Parliament or a provincial legislature if it deems it necessary.

55

(2) The Board's reports shall be taken into account by Parliament, legislatures and executive bodies at all levels of government, and by all organs of state, other institutions, persons and bodies of persons.

(8) Enige regulasies kragtens hierdie artikel met betrekking tot staatsuitgawes word in oorleg met die Minister van Finansies uitgevaardig.

(9) Wanneer die Raad 'n aanstelling ingevolge hierdie artikel doen, poog hy om te verseker dat die personeel van die Raad in die breë verteenwoordigend van die Suid-Afrikaanse bevolking is.

Prosedure van en bemiddeling, versoening of onderhandeling deur Raad

11. (1) Enige persoon wat ten behoeve van homself of haarself optree of enige persoon, liggaam van persone of instelling wat ten behoeve van sy lede of lede van 'n taalgroep optree, of enige staatsorgaan kan 'n klagte betreffende enige beweerde skending of dreigende skending van 'n taalreg, taalbeleid of taalpraktyk by die Raad indien.

(2) Die klagte moet skriftelik wees, met vermelding van—

(a) die belang van die klaer by die aangeleentheid;

(b) (i) die aard van die reg wat na bewering geskend is of na bewering geskend gaan word; of

(ii) die gronde waarop hy of sy van mening is dat 'n ondersoek nodig is; en

(c) alle tersaaklike inligting wat aan hom of haar bekend is.

(3) Die Raad moet die nodige bystand kosteloos verleen met die oog op die indiening van 'n klagte, en moet waar nodig die klaer bystaan om te voldoen aan die vereistes in subartikel (2) bedoel.

(4) Die Raad moet uit eie beweging of by ontvangs van 'n skriftelike klagte die beweerde skending van 'n taalreg, taalbeleid of taalpraktyk ondersoek.

(5) (a) Die Raad moet, na 'n ondersoek van die beweerde skending ingevolge subartikel (4), en indien hy van mening is dat daar gronde vir so 'n bewering is, deur bemiddeling of versoening of onderhandeling, poog—

(i) om enige geskil te besleg en by te lê; of

(ii) om enige handeling of versuim reg te stel,

wat voortspruit uit 'n oortreding of aantasting van wetgewing of 'n oortreding of aantasting van wetgewing uitmaak, of beweerde oortreding of aantasting van wetgewing, taalbeleid of taalpraktyk, of 'n skending van of bedreiging vir of beweerde skending van of bedreiging vir enige taalreg.

(b) Indien enige poging ingevolge paragraaf (a) nie slaag nie en mits die Raad van mening is dat daar goeie redes bestaan om met die aangeleentheid voort te gaan, moet die Raad die klaer of ander persone wat benadeel is, bystaan om herstel te verkry deur—

(i) die aangeleentheid met 'n aanbeveling na die staatsorgaan teen wie die klagte ingedien is, te verwys;

(ii) by die staatsorgaan teen wie die klagte ingedien is, aan te beveel om finansiële of ander bystand te verleen aan die klaer met die oog op die herstel van enige benadeling;

(iii) na sy uitsluitlike goëddunke, finansiële of ander bystand aan die klaer te verleen om enige benadeling te herstel; of

(iv) reëlins te tref vir of finansiële of ander bystand te verleen aan die klaer om hom of haar in staat te stel om regshulp van enige ander staatsorgaan of 'n geregshof te verkry.

(6) Die Raad moet die klaer inlig oor sy besluite, en in 'n geval waar die Raad besluit het om geen stappe te doen nie, moet hy die klaer inlig oor die redes vir sodanige besluit.

(7) Die Raad moet sy besluite ooreenkomstig artikel 12(1) publiseer.

50 Verslae

12. (1) (a) Die Raad moet sy verslae, bevindinge, standpunte, advies of aanbevelings op 'n kwartaallikse grondslag of sodanige ander korter tydperk as wat die Raad wenslik ag, openbaar maak deur middel van publikasie in die *Staatskoerant* en, in die geval van provinsiale taalaangeleenthede, ook in die *Provinsiale Koerant*.

(b) Die Raad kan te eniger tyd 'n verslag aan die Parlement of 'n provinsiale wetgewer voorlê wanneer hy dit nodig ag.

(2) Die Raad se verslae moet deur die Parlement, wetgewers en uitvoerende liggame op alle regeringsvlakke, asook alle staatsorgane, ander instellings, persone en liggame van persone in ag geneem word.

- (3) The Board shall annually not later than the first day of June submit to—
- (a) Parliament a comprehensive report on all its activities during the preceding year, up to 31 March; and
 - (b) a provincial legislature a comprehensive report on all its activities in respect of provincial language matters regarding that province.
- 5

Remuneration and allowances of members of Board

13. A member of the Board or of any committee thereof may, from moneys appropriated by Parliament for such purpose, be paid such remuneration and allowances in respect of services performed by him or her with regard to the functions of the Board, as may be determined by the President in consultation with the Cabinet and the Minister of Finance.

10

Liability of Board

14. (1) The State Liability Act, 1957 (Act No. 20 of 1957), shall apply *mutatis mutandis* in respect of the Board and any reference in the Act to the "Minister of the department concerned" shall be construed as a reference to the Board.

15

(2) A member of the Board shall not be personally liable in respect of anything reflected in any report, finding, point of view, advice or recommendations made or expressed in good faith and submitted to Parliament or any provincial legislature or made known in terms of this Act or the Constitution.

Short title

20

15. This Act shall be called the Pan South African Language Board Act, 1995.

- (3) Die Raad moet elke jaar uiterlik op die eerste dag van Junie—
- (a) aan die Parlement 'n omvattende verslag voorlê oor al sy werksaamhede gedurende die voorafgaande jaar, tot 31 Maart; en
 - (b) aan 'n provinsiale wetgewer 'n omvattende verslag voorlê oor al sy werksaamhede ten opsigte van provinsiale taalaangeleenthede betreffende daardie provinsie.

Besoldiging en toelaes van lede van Raad

13. Aan 'n lid van die raad of van enige komitee daarvan kan uit gelde wat deur die Parlement vir dié doel bewillig is, sodanige besoldiging en toelaes betaal word ten opsigte van dienste gelewer deur hom of haar met betrekking tot die werksaamhede van die Raad, as wat die President in oorleg met die Kabinet en die Minister van Finansies bepaal.

Aanspreeklikheid van Raad

14. (1) Die Wet op Staatsaanspreeklikheid, 1957 (Wet No. 20 van 1957), is *mutatis mutandis* op die Raad van toepassing, en enige verwysing in daardie Wet na "Minister van die betrokke departement" word uitgelê as 'n verwysing na die Raad.
- (2) Lede van die Raad is nie persoonlik aanspreeklik ten opsigte van enigiets vervat in enige verslag, bevinding, standpunt, advies of aanbeveling wat te goeder trou gemaak of uitgespreek is en aan die Parlement of enige provinsiale wetgewer voorgelê is of ingevolge hierdie Wet of die Grondwet openbaar gemaak is nie.

Kort titel

15. Hierdie Wet heet die Wet op die Pan-Suid-Afrikaanse Taalraad, 1995.

